

Jan Miazek

Trójca Święta a Maryja w liturgii rzymskiej

Salvatoris Mater 2/3, 113-129

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Refleksja teologiczna nad obecnością Maryi w tajemnicy Chrystusa prowadzi do podjęcia tematu „Trójca Święta a Maryja”. Chrystus, wypełniając wolę Ojca, za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem. W tej wielkiej tajemnicy zbawienia działają zatem Trzy Osoby Boskie, a każda z Nich wchodzi w relację z Maryją. Teologowie starają się poznać te relacje, odwołując się do Pisma świętego i tradycji teologicznej. Wiara Kościoła wyraża się jednak nie tylko w nauczaniu, ale znajduje swój głęboki wyraz w liturgii, w której Kościół nieprzerwanie uobecnia zbawienie dokonane przez Chrystusa. Kościół wyznaje, że pomiędzy Trójcą Świętą a Maryją istnieje wyjątkowa relacja, więc stara się ją poznać, a ponadto Kościół również przeżywa tę relację w liturgii.

Każdy dzień roku Kościół uświęca przez sprawowanie liturgii, zwłaszcza przez Ofiarę Eucharystyczną i modlitwę Liturgii Godzin. Każdy dzień ma też własną liturgię zawartą w Mszałe oraz w Liturgii Godzin. W tych księgach znajdują się modlitwy, którymi Kościół posługuje się przy sprawowaniu Eucharystii i przy codziennej modlitwie. Modlitwy liturgiczne pochodzą od Kościoła, w nich wyraża się wiara Kościoła i jego duchowe życie. Kościół zawsze troszczył się o ich treść i czuwał nad ich teologiczną poprawno-

ścią. Przy ich układaniu przestrzegano znanej zasady *lex orandi, lex credendi*. Modlitwy liturgiczne nie zawierają jednak systematycznego wykładu wiary. Jako teksty modlitewne posiadają sobie właściwą strukturę, posługują się językiem modlitewnym, odwołują się do serca, zwracają się wprost do Boga, dotyczą egzystencjalnych problemów człowieka.

Mszał Rzymski i Liturgia Godzin zostały po Soborze gruntownie odnowione. Mszał został ubogacony o nowe modlitwy: jedne z nich, pochodzące z dawnych ksiąg liturgicznych, zostały na nowo wprowadzone do Mszału, inne zaś zostały ułożone teraz. W ten sposób zostały ubogacone w treść poszczególne okresy liturgiczne, jak również interesujące nas w sposób szczególny, święta maryjne. Podobnie została ubogacona Liturgia Godzin. Wśród nowych modlitw na uwagę zasługują prośby w jutrzni i nieszporach. Są to kompozycje zupełnie nowe, czerpią z tradycji teologicznej, jak również pozostają otwarte na współczesną myśl teologiczną. Szukając odpowiedzi na

Ks. Jan Miazek

Trójca Święta a Maryja w liturgii rzymskiej

SALVATORIS MATER
2(2000) nr 3, 113-129

pytanie, jak liturgia widzi relację Trójcy Świętej do Maryi, będziemy się odwoływać do modlitw Mszału i Liturgii Godzin. Najpierw spojrzymy na relację do Maryi Trójcy Świętej pojmowanej jako Jedność, potem zaś na relację do Maryi poszczególnych Osób.

1. Trójca Święta, Eucharystia i Maryja

Liturgia Kościoła żyje centralną tajemnicą wiary, tj. prawdą o Trój-jedynym Bogu i odkupieniu dokonany przez Chrystusa w Duchu Świętym. Bóg liturgii to Bóg w Trójcy Jedyny, który zawsze działa dla zbawienia człowieka, w Chrystusie daje ludziom swoje zbawienie. Każda czynność liturgiczna prowadzi do Trójcy Świętej, bowiem zbawienie człowieka bierze swój początek w trynitarnym zbawczym planie zbawienia, zaś samo zbawienie polega na jak największym zbliżeniu do Trójcy Świętej i jak najgłębszym wejściu w Jej wewnętrzne życie. Wewnętrzna trynitarna treść liturgii znajduje swój wyraz w sposobie formułowania modlitw. Synod w Hipponie, w którym uczestniczył św. Augustyn, podał zasadę przestrzeganą w Kościele aż do naszych czasów: stojąc przy ołtarzu, należy zawsze kierować modlitwę przez Syna do Ojca. Powtarzają to rubryki Mszału: za pośrednictwem słów kapłan znosi prośby do Boga przez Chrystusa w Duchu Świętym¹.

Charakter trynitarny oracji podkreśla jeszcze bardziej jej zakończenie: proste lub rozwinięte - ukazuje Chrystusa jako naszego jedyne Pośrednika do Ojca. Wyrazem trynitarnego charakteru liturgii eucharystycznej jest doksologia, która kończy Modlitwę eucharystyczną².

W centralnej części Mszy świętej, tzn. w Modlitwie eucharystycznej, Kościół w sposób szczególny przeżywa misterium Trójcy Świętej. Celebrans odmawia Modlitwę eucharystyczną, którą w imieniu całej społeczności kieruje do Boga Ojca przez Jezusa Chrystusa. Modlitwa eucharystyczna zwrócona jest do Ojca, do którego skierowana jest zawsze wszelka modlitwa i uwielbienie. Od Ojca otrzymujemy wszystko, do Niego zatem zwracamy się w modlitwie i przed Nim stajemy z Ofiarą Jego Jedyne Syna. Chrystus, Jednorodzony Syn Ojca, pozostaje naszym wielkim i jedynym Pośrednikiem. Przez Niego zanosimy do Ojca nasze dziękczynienie i uwielbienie, przez Niego wysławiamy Ojca, bowiem Ojciec w Chrystusie pojednał nas ze sobą. Wspominamy Jego śmierć i zmartwychwstanie, czynimy to, co On

¹ Por. *Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, 32.

² Por. C. VAGAGGINI, *Il senso teologico della liturgia*, Roma 1965, 209-224.

uczynił w ostatniej wieczerzy i co polecił nam czynić na swoją pamiątkę. W Modlitwie eucharystycznej odkrywamy też obecność i działanie Ducha Świętego. Kościół przyzywa mocy Ducha Świętego, aby dary złożone na ołtarzu stały się Ciałem i Krwią Chrystusa, aby Duch Święty obdarzył jednością wszystkich przystępujących do Komunii świętej. Dzięki Duchowi Świętemu dokonuje się Ofiara Kościoła i dzięki Niemu wierni mogą w niej uczestniczyć w całej pełni, przyjmując święte dary³. W liturgii rzymskiej od czasu posoborowej reformy jest wiele modlitw eucharystycznych i każda z nich posiada ten trynitarny wymiar, nieustannie przypomina Kościołowi, że zgromadzony w Duchu Świętym staje przed Ojcem z ofiarą Chrystusa przynoszącą zbawienie całemu światu.

W tym wyjątkowym czasie, jakim jest sprawowanie Eucharystii, Kościół od najdawniejszych czasów wspomina Maryję. W Kanonie Rzymskim wspomnienie Maryi pojawiło się najprawdopodobniej już w połowie V wieku i znajduje się w modlitwie zwanej „Communicantes”. Kościół modlił się: *Zjednoczeni z całym Kościołem, ze czcią wspominamy najpierw pełną chwały Maryję, zawsze Dziewicę, Matkę Boga i naszego Pana Jezusa Chrystusa*. Jest to charakterystyczna tytulatura Maryi stosowana szczególnie na Wschodzie po Soborze Efeskim (431), widać w niej echo soborowych określeń. Na uwagę zasługuje fakt, że wspomnienie Maryi w Kanonie poprzedza powstanie świąt maryjnych w Rzymie: Rzym nie miał jeszcze oddzielnego święta ku czci Maryi, a już wspominał Ją w swej Modlitwie eucharystycznej. Wspomnienie Maryi znajduje się we wszystkich nowych Modlitwach eucharystycznych. Modlitwa II zawiera słowa: *Zmiłuj się nad nami wszystkimi, abyśmy zasłużyli na udział w życiu wiecznym z Najświętszą Bogurodzicą Dziewicą Maryją*. W Modlitwie III czytamy: *abyśmy otrzymali dziedzictwo [...] przede wszystkim z Najświętszą Dziewicą, Bogurodzicą Maryją*. Modlitwa IV także wymienia Maryję: *Daj nam, dzieciom swoim, dziedzictwo życia wiecznego z Najświętszą Dziewicą, Bogurodzicą Maryją*. We wszystkich tych modlitwach Maryja jest nazywana Dziewicą i Bogurodzicą: oba tytuły wyrażają wielkość wybrania Maryi, Jej szczególny przywilej dziewiczego macierzyństwa, łączą Jej postać z największym wydarzeniem historii zbawienia, każą myśleć o Jej związku z dziełem zbawczym Syna. Wspomnienie Maryi przypomina o Jej szczególnej relacji z Chrystusem, a poprzez Niego z pozostałymi Osobami Trójcy.

³ Por. M. FIGURA, *Kościół i Eucharystia w świetle tajemnicy Trójjedynego Boga*, „Communio” 20(2000) nr 2, 52-57.

W Mszale Rzymskim dla diecezji polskich w Modlitwie eucharystycznej II i III, jeszcze przed przeistoczeniem, znajduje się wspomnienie tajemnicy dnia, które łączy dany dzień liturgiczny z tajemnicą sprawowanej w tym dniu Eucharystii. Wspomnienie tajemnicy dnia w wybrane święta maryjne wskazuje na związek Maryi z konkretnym wydarzeniem w historii zbawienia. W Niepokalane Poczęcie *obchodzimy dzień, w którym została poczęta bez grzechu pierworodnego Najświętsza Maryja Panna, wybrana na Matkę Jezusa Chrystusa*. W Zwiastowanie Pańskie *wspominamy dzień, w którym Twój Syn Jednorodzony przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem*. W Narodzenie Pańskie i przez całą oktawę Kościół *świętuje noc/dzień, w której/w którym Najświętsza Maryja Panna wydała na świat Zbawiciela*. We Wniebowzięcie *obchodzimy dzień, w którym została wzięta do nieba Niepokalana Dziewica*.

Wspomnienie Maryi w Modlitwie eucharystycznej jest nieustannym przypominaniem Jej miejsca w Bożym planie zbawienia, a przez to samo przypominaniem o Jej związku z poszczególnymi Osobami Trójcy Świętej. Jedynie odkrycie na nowo i przeżywanie w celebrze struktury trynitarniej Eucharystii prowadzi do odkrywania trynitarnego charakteru wspomnienia Maryi. Patrzenie na Eucharystię jedynie w aspekcie Ofiary Chrystusa łączy się z dostrzeganiem tylko relacji Chrystus i Maryja. Widzenie Ofiary Chrystusa w relacji do Ojca, świadomość składania jej w mocy działającego Ducha Świętego, rzucają nowe światło na wspomnienie Maryi w celebrze Eucharystii.

2. Trójca Święta, Liturgia Godzin i Maryja

Liturgia Godzin ma również trynitarny charakter. Pieśń chwały rozbrzmiewającą w niebie przez całą wieczność i wprowadzoną na ziemię przez Chrystusa podejmuje Kościół. Gdy kapłani i wierni wykonują tę pieśń chwały, wówczas jest to głos Oblubienicy, przemawiającej do Oblubieńca. Co więcej, jest to modlitwa Chrystusa i Jego Ciała zwrócona do Ojca. Gdy odprawiamy oficjum, rozpoznajemy nasze głosy w głosie Chrystusa, a Jego głos w naszym głosie. Nasza modlitwa jest udziałem w miłości Jednorodzonego Syna ku Ojcu i w modlitwie, którą Syn podczas swojego ziemskiego życia wyrażał ludzkimi słowami. Jedność modlącego się Kościoła jest dziełem Ducha Świętego. Jest On w Chrystusie, w całym Kościele i w każdym ochrzczonym. On jednoczy cały Kościół i przez Syna

prowadzi go do Ojca⁴. W tej codziennej, tak bardzo trynitarnej modlitwie, Kościół wspomina Maryję w nieszpórach, gdy pod wieczór zanoszą podziękowanie za to, cośmy otrzymali w tym dniu i za to, cośmy dobrze wykonali, gdy wspomina ofiarę wieczernika i ofiarę krzyża. W duchu dziękczynienia Kościół powtarza słowa Maryi wypowiedziane w domu Elżbiety. Maryja wysławia wszechmoc i miłosierdzie Boga, uwielbia Jego święte imię, nazywa Go swoim Zbawicielem, przypomina Jego miłosierdzie okazane wszystkim pokoleniom. Wyznaje, co Bóg uczynił dla Niej samej, dla Izraela i dla wszystkich ludzi. Maryja w *Magnificat* uczy wszystkich właściwej postawy wobec Boga: wielbienia Boga z całej duszy, dziękowania za wszystko, stawiania przed Bogiem w pokorze ducha i całkowitego oddania się Jemu, zachowania zawsze postawy Bożej „bojaźni”⁵. Kościół śpiewając pieśń Maryi poznaje Boga, do którego się zwraca. Bóg *Magnificat* nie jest kimś niedostępnym w swej wielkości, ale jest Bogiem bliskim człowiekowi, daje się Mu poznać przez to, co dla niego czyni. Postawa Maryi wobec Boga staje się niedościgłym wzorem dla całego Kościoła i dla każdego ucznia Chrystusowego. Dodajmy jeszcze, że komplety, ostatnią godzinę dnia, Kościół kończy antyfoną maryjną, swą codzienną modlitwę zamyka zwróceniem się do Matki Zbawiciela. Z Maryją staje wobec niepojętej tajemnicy Boga, który objawił ludziom tajemnicę swojego wewnętrznego życia i zaprasza ich do udziału w swoim trynitarzym życiu.

3. Trójca Święta, rok liturgiczny i Maryja

Kościół celebrować w ciągu roku całe misterium Chrystusa, począwszy od wcielenia i narodzenia aż do zesłania Ducha Świętego oraz oczekiwania przyjścia Pana. Kościół wspomina wydarzenia zbawcze, tak że one uobecniają się niejako w każdym czasie, aby wierni zetknęli się z nimi i dostąpili zbawienia. W ciągu roku Kościół żyje tajemnicą Trójjedynego Boga, celebrować w liturgii historię zbawienia, jej najważniejsze wydarzenia, tzn. śmierć i zmartwychwstanie Pana, jak również inne wydarzenia zbawcze z Jego życia.

Najstarsza tradycja liturgiczna nie zna specjalnego święta ku czci Trójcy Świętej, sądzono bowiem, że cała liturgia jest nieustannym wielbieniem Boga w Trzech Osobach i przeżywaniem działania tych

⁴ Por. *Ogólne wprowadzenie do Liturgii Godzin*, 7-8.

⁵ Por. S. HAREZGA, *Bóg Maryi w świetle hymnu Magnificat* (Łk 1, 46b-55), „Salvatoris Mater” 1(1999) nr 2, 132-146.

Trzech Osób dla naszego zbawienia. Dopiero pod wpływem prywatnego nabożeństwa do Trójcy Świętej, powstałego w epoce karolińskiej, pojawia się w niektórych Kościołach od X wieku oddzielne święto ku czci Trójcy Świętej. Rzym sprzeciwiał się tej praktyce, ale bezskutecznie: święto przyjęło się w Galii i w Niemczech. Papież Jan XXII w 1334 roku zatwierdził to święto, rozciągnął je na cały Kościół i polecił obchodzić w niedzielę po Zesłaniu Ducha Świętego⁶. Teksty liturgiczne uroczystości ukazują tajemnicę Trójcy Świętej samą w sobie, jak również tajemnicę Trójcy Świętej działającej w historii dla naszego zbawienia. Śpiew na wejście wzywa do uwielbienia Boga Ojca, Jedynego Syna Bożego oraz Ducha Świętego. Kolekta zaś przypomina najpierw, że Ojciec zesłał na świat swojego Syna i Ducha Uświęciciela, aby objawić ludziom tajemnicę Bożego życia i dopiero wtedy prosi, abyśmy wyznawali prawdziwą wiarę i uwielbiali jedność Osób Bożych w potędze Ich działania. Prefacja stara się przy pomocy języka filozoficznego przybliżyć modlących się do tej tajemnicy⁷. Liturgia tej uroczystości nie wspomina Maryi, jedynie gdy mówi o *zesłaniu na świat Syna*, pozwala myśleć o Jego Matce. Modlitwy stawiają nas wobec tajemnicy Trójcy Świętej samej w sobie, poznawanej przez refleksję teologiczną nad historią zbawienia.

Obchodząc roczny cykl misterii Chrystusa Kościół oddaje cześć Maryi, która jest nierozzerwalnie związana ze zbawczym dziełem Syna. Patrzy na Maryję w pełni tajemnicy Chrystusa, bo w Maryi wszystko odnosi się do Chrystusa i od Niego zależy. Liturgia wspomina zatem Maryję w poszczególnych okresach liturgicznych, zwłaszcza w adwencie i okresie Bożego Narodzenia⁸. W sposób wyjątkowy kult Matki Bożej wyraża się w obchodzie świąt ustanowionych ku Jej czci. Święta maryjne nie zostały wprowadzone do kalendarza według pewnego, z góry opracowanego planu, ale powstawały na przestrzeni wieków i w różnych okolicznościach. Na pierwszym miejscu należy wymienić święta powstałe w związku z obchodem narodzenia Chrystusa (Świętej Bożej Rodzicielki), poświęceniem kościołów wzniesionych w Jerozolimie (Święto Narodzenia NMP, Wniebowzięcia), refleksją nad prawdami wiary (Niepokalane Poczęcie), pewnymi formami pobożności (Matki Bożej Królowej, Różańcowej). Specjalną grupę stanowią święta związane ze znanymi miejscami kultu maryjnego (Lourdes, Częstochowa). Poszczególne święta maryjne mają ściśle

⁶ Por. A. ADAM, *Das Kirchenjahr mitfeiern*, Freiburg-Basel-Wien 1979, 138-140.

⁷ Por. *Uroczystość Trójcy Przenajświętszej*, w: *Mszal Rzymski dla Diecezji Polskich*, Poznań 1986, 276-277 (odtąd MR).

⁸ Por. B. NEUNHEUSER, *Maria nell'anno liturgico*, w: *La Madonna nel culto della Chiesa*, Brescia 1966, 88-113.

określoną treść, ukazują związek Maryi z określoną tajemnicą zbawienia, zwracają uwagę wprost na postać Maryi. Modlitwy liturgiczne święta podejmują wybrane tematy teologiczne, które kontemplują i pogłębiają. Liturgia świąt maryjnych jest bogata i to ona ukazuje w sposób wyraźny związek Maryi z poszczególnymi Osobami Trójcy Świętej. Liturgia świąt maryjnych została odnowiona, w modlitwach dokonano zmian treści, czasem sięgnięto do modlitw dawnych, a innym razem ułożono nowe oracje. Powstały nowe prefacje mszalne i zupełnie nowe prośby w jutrzni i w nieszpórach. W ten sposób do liturgii weszła nauka Soboru o Maryi, jak i wiele myśli teologicznej naszych czasów. Przyglądając się tekstom liturgicznym świąt, będziemy odkrywać relację Osób Trójcy Świętej do Maryi.

4. Bóg Ojciec i Maryja

Zdumiewająco wiele tekstów liturgicznych ukazuje relację Boga Ojca do Maryi. Dzieje się tak zapewne dlatego, że modlitwy liturgiczne zwrócone są do Ojca. Kolekty zwracając się do Ojca, którego nazywają Bogiem lub Panem, rozwijają to wezwanie przez przypomnienie dzieł, które Bóg uczynił dla naszego zbawienia. W święta maryjne kolekty wspominają zatem wielkie rzeczy, które Bóg uczynił dla Maryi. W ten sposób kreślą wyjątkową relację pomiędzy Ojcem i Maryją.

Bóg wybrał Maryję i bardzo umiłował: słowa responsorium jutrzni z tekstów wspólnych do NMP streszczają wszystkie inne wyrażenia zawarte w modlitwach, uzasadniają szczególną relację pomiędzy Ojcem i Maryją. „Wybranie” to temat przewijający się przez strony Pisma świętego, Bóg zawsze wybiera ludzi, którzy mają wypełnić określone zadanie w planie zbawienia. Bóg wybiera ich i przygotowuje do wypełnienia powierzonej misji, osłania i prowadzi, wspiera i oświeca. Wybranie zawsze jest łaską i można je wytłumaczyć jedynie miłością⁹.

Maryja dostąpiła wyjątkowego wybrania ze strony Ojca: Ojciec wybrał Maryję, aby stała się Matką Jego Syna, wyniósł Ją do godności Matki swego Jedynego Syna¹⁰. Liturgia precyzuje, co znaczą te słowa: Syn od wieków istniejący w chwale, narodził się z Maryi

⁹ Por. J. GUILLET, *Wybranie*, w: *Słownik Teologii Biblijnej*, red. X. LEON-DUFOUR, Poznań 1994, 1078-1084.

¹⁰ Por. *Uroczystość Zwiastowania Pańskiego, Prośby Nieszporów*, w: *Liturgia Godzin II*, Poznań 1984, 1324 (odtąd LG); *Uroczystość Wniebowzięcia NMP, Kolekta Wigilii*, MR 151'.

Dziewicy jako prawdziwy człowiek, przez to narodzenie stał się do nas podobny we wszystkim oprócz grzechu¹¹. Syn zrodzony z Ojca staje się człowiekiem: Maryja zostanie Jego ziemską Matką.

Do tak wielkiej godności Bóg Maryję odpowiednio przygotował. Liturgia uroczystości Niepokalanego Poczęcia dokładnie określa, na czym to przygotowanie polegało. Bóg Ojciec, aby przygotować Maryję na godną Matkę swego Syna, zachował Ją od zmazy grzechu pierwородnego, stało się to zaś przez przywilej Niepokalanego Poczęcia. Uprzedzająca łaska Ojca zachowała Maryję od wszelkiej zmazy, dzięki tej łasce grzech pierwородny nie zadał Maryi ran, którymi zostali dotknięci wszyscy ludzie. Ojciec zachował Maryję od wszelkiej zmazy na mocy zasług przewidzianej śmierci Jej Syna. Maryję również objęła łaska odkupienia wysłużona przez Ofiarę Zbawiciela, ale stało się to w sposób wyjątkowy. W ten sposób Ojciec przygotował swojemu Synowi godne mieszkanie: *dignum habitaculum*¹². Wyrażenie to przywodzi na myśl zamieszkanie Boga w namiocie na pustyni, potem w świątyni jerozolimskiej, nawiązuje do zamieszkania Boga w duszy człowieka, każe myśleć o wspólnocie chrześcijańskiej jako domu Boga i o świątyni zbudowanej na końcu czasów.

Ojciec nie tylko zachował Maryję od grzechu, ale obdarzył Ją pełnią łaski¹³. Pełnia łaski oznacza pełnię świętości Maryi, która ma zostać Matką Boga po trzykroć Świętego. Ojciec obdarzył Maryję swoimi darami: tak krótko powie jedna z kolekt.

Wybór Maryi był wolną decyzją Ojca, Maryja dostąpiła wybrania z czystej łaski Ojca, ale teksty liturgiczne wskazują na postawę Maryi, która była miła w oczach Boga: Ojciec wejrzał na pokorę Maryi, swojej Służebnicy¹⁴. Bóg Ojciec przygotował też ziemskie narodziny Maryi: wybrał Joachima i Annę na Jej rodziców¹⁵.

Z woli Ojca w łonie Maryi Dziewicy Odwieczne Słowo przyjęło ludzkie ciało: w tajemnicy Wcielenia powstała wyjątkowa relacja Ojca do Maryi¹⁶. Najpierw Bóg Ojciec *przez usta Gabriela zwiastował Maryi pokój i radość*. Do Maryi przemawiał Gabriel, przybliżał Jej tajemnicę, w której miała uczestniczyć, objawił Jej Boże wybra-

¹¹ Por. 2 stycznia, *Kolekta*, MR 45; 3 stycznia, *Kolekta*, MR 46.

¹² Por. *Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP*, MR 251-252'.

¹³ Por. *Ofiarowanie NMP, Kolekta*, MR 241'; *Prefacja o Niepokalanym Poczęciu NMP*, MR 76'; *Teksty wspólne o NMP, Prośby Nieszporów*, schemat I, LG III, 1429.

¹⁴ Por. *Wniebowzięcie NMP, Kolekta Wigilii*, MR 151'; *Prefacja 2 o NMP*, MR 73'; *Zwiastowanie Pańskie, Prośby Jutrzni*, LG II 1319.

¹⁵ Por. *Św. Joachima i Anny, Kolekta*, MR 129'.

¹⁶ Por. *Zwiastowanie Pańskie, Kolekta*, MR 35'; 17 grudnia, *Kolekta*, MR 23; *Msza wspólna o NMP 6, Kolekta*, MR 9".

nie: to przez Jego usta mówił do Maryi Ojciec. Ojciec również sprawia, że za zgodą Maryi mocą Ducha Świętego Słowo zamieszkało między nami¹⁷. Obydwie prośby, powstałe wspólnie, akceptują pełne szacunku działanie Ojca wobec Maryi, podkreślają też wolną decyzję Maryi na zostanie Matką Zbawiciela.

Dziewictwo Maryi w tajemnicy Wcielenia i narodzenia Chrystusa nabiera wyjątkowego znaczenia, jest ono czymś zupełnie nowym, związanym z Wcieleniem Syna Bożego. Oznacza dziewiczy sposób poczęcia i narodzenia Jezusa, jak również wybranie przez Maryję dziewictwa na całe życie. Stało się znakiem umiłowania i wybrania Maryi przez Ojca, znakiem bliskości między Ojcem i Maryją, ze strony zaś Maryi znakiem całkowitego poświęcenia się Bogu¹⁸. Teksty liturgiczne ciągle nazywają Maryję Dziewicą. Bóg Ojciec przez dziewicze macierzyństwo NMP obdarzył ludzi łaską wiecznego zbawienia: Bóg zatem wybrał drogę dziewiczego poczęcia i macierzyństwa, nauczył nas patrzeć na dziewictwo w nowym świetle¹⁹. Przez narodzenie Jezusa z Maryi Dziewicy Ojciec ukazał się nam w nowym blasku, przed całym światem zajaśniała Jego potęga²⁰: narodzenie Jezusa z Maryi Dziewicy stało się nowym objawieniem chwały i potęgi Ojca.

Liturgia dostrzega działanie Ojca w dalszym życiu Maryi, nie zatrzymuje się tylko na poczęciu i narodzeniu Jezusa. Z natchnienia Ojca Maryja, która już nosi w łonie Jego Syna, nawiedza Elżbietę: zwykle dobre natchnienia łączymy z wewnętrznym działaniem Ducha Świętego, liturgia natchnienie to przypisuje Ojcu. Podobnie Ojciec przyjmuje z upodobaniem posługę miłości, którą spełniła Maryja wobec Elżbiety: On, który wybrał Maryję i Ją umiłował, patrzy teraz na Maryję, która idzie świadczyć miłość²¹. Dalsze życie Maryi upłynie w Nazarecie: to Ojciec chciał, aby była Matką rodziny w domu Jezusa i Józefa. On również sprawił, że Maryja zawsze gorliwie słuchała Jego słowa i była Jego wierną Służebnicą²².

Udział Maryi w tajemnicy Odkupienia to również „dzieło Ojca”. Wskazują na to teksty wspomnienia Matki Bożej Bolesnej gruntownie odnowione w obecnym Mszału. Wspomnienie powstałe pod wpływem

¹⁷ Por. *Zwiastowanie Pańskie, Prośby Nieszporów*, LG II, 1324.

¹⁸ Por. G. BARTOSIK, *Dziewictwo Maryi wyrazem miłości Ojca*, „Salvatoris Mater” 1(1999) nr 1, 99-102.

¹⁹ Por. *Świętej Bożej Rodzicielki Maryi, Kolekta*, MR 42.

²⁰ Por. 7 stycznia przed Objawieniem, *Kolekta*, MR 50: 19 grudnia, *Kolekta*, MR 25.

²¹ Por. *Nawiedzenie NMP, Kolekta i Modlitwa nad darami*, MR 72’.

²² Por. *Niepokalane Poczęcie NMP, Prośby Nieszporów*, LG I, 986; *Teksty wspólne o NMP, Prośby Nieszporów* schemat II, LG III, 1429.

pobożności ludu, dziś ukazuje Maryję współcierpiącą z Synem umierającym na krzyżu i współpracującą z dziełem Zbawiciela. Bóg Ojciec sprawił, że obok Jego Syna wywyższonego na krzyżu stała współcierpiąca Matka. Ojciec dał Jezusowi Maryję jako pomoc w dziele naszego Odkupienia²³. Z Jego woli Maryja współdziałała z Jezusem w dziele Odkupienia ludzi, Bóg Ojciec też umacniał duchowo Maryję, gdy stała pod krzyżem Syna²⁴. Maryja stojąca pod krzyżem wypełnia zatem wolę Ojca, bowiem zawsze była Jego Służebnicą.

Wniebowzięcie Maryi to także dar Ojca. Ojciec wziął do niebieskiej chwały ciało i duszę Matki swojego Syna, uwieńczył Ją najwyższą chwałą. Maryja pierwsza osiągnęła zbawienie i stała się wzorunkiem Kościoła w chwale. Ojciec uczynił to wszystko, bowiem nie chciał, *aby skażenia w grobie doznała Dziewica, która wydała na świat Twojego Syna, Dawcę wszelkiego życia*. Ojciec wprowadził Maryję z ciałem i duszą do niebieskiej chwały Chrystusa²⁵. W ten sposób Ojciec ostatecznie przemienił wszelkie cierpienie Maryi w radość i połączył Ją z Chrystusem w wiekuistej chwale²⁶. Wniebowzięcie Maryi w swej istocie jest szczególnym uczestnictwem w zmartwychwstaniu Jej Syna i uprzedzeniem zmartwychwstania innych chrześcijan. Ojciec nie tylko wziął Maryję do chwały nieba, ale ukoronował Ją na Królową niebios²⁷.

Działanie Ojca wobec Maryi nie kończy się Wniebowzięciem, ono trwa nadal. Ojciec postanowił, aby wszystkie pokolenia czciły Maryję. Ojciec dał nam Maryję za Matkę, ustanowił Ją Matką miłosierdzia²⁸. Ojciec ustanowił Maryję naszą Matką i Królową, Matką i Wspomożycielką chrześcijan, to On pozwala nam wzywać Matkę Najświętszą, Maryję zawsze Dziewicę²⁹. Kult Maryi w Jej sanktuariach jest także wyrazem woli Ojca. Ojciec, który w czasach Starego Przymierza na górze Karmel przyjmował modlitwę proroków, w Nowym wybrał tę górę na miejsce czci NMP. Bóg sprawia, że w gietrzwałdzkiej świątyni nieustannie rozbrzmiewa chwała Matki Jego Syna. Na-

²³ Por. *NMP Bolesnej, Kolekta*, MR 179'; *NMP Kalwaryjskiej, Kolekta*, MR 147'.

²⁴ Por. *NMP Matki Łaski Bożej, Kolekta*, MR 55'; *Teksty wspólne o NMP, Prośby Nieszporów*, schemat II, LG III, 1429.

²⁵ Por. *Wniebowzięcie NMP, Kolekta w dzień, Kolekta w Wigilię, Prefacja*, MR 151' - 152'; *Teksty wspólne o NMP, Prośby Nieszporów*, schemat I, LG III, 1429.

²⁶ Por. *Prefacja o NMP Bolesnej*, MR 77'.

²⁷ Por. *Teksty wspólne o NMP, Prośby Nieszporów*, schemat II, LG III, 1429.

²⁸ Por. *Teksty wspólne o NMP, Prośby Nieszporów*, schemat I i II, LG III, 1429.

²⁹ Por. *NMP Królowej, Kolekta*, MR 159'; *NMP Wspomożycielki Wiernych, Kolekta*, MR 65'; *NMP Świątolińskiej, Kolekta*, MR 145'.

rodowi polskiemu Bóg w Maryi dał przedziwną pomoc i obronę, Jej święty obraz jasnogórski wślawił niezwykłą czcią wiernych³⁰.

5. Syn Boży i Maryja

Według słów wyznania wiary, Jednorodzony Syn Boga, za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem. Pomiędzy Drugą Osobą Trójcy Świętej i Maryją zaistniał związek szczególny i jedyny w swej istocie. Wiara Kościoła, myśl teologiczna i pobożność ludu zawsze wyznawały wyjątkowość relacji Jezusa i Maryi oraz wyrażały ją w sobie właściwy sposób. Liturgia czyni podobnie, zwłaszcza gdy kontempluje tajemnicę Wcielenia i narodzenia.

Jezus wybrał na swoją Matkę Najświętszą Dziewicę Maryję³¹. Oracja przywołuje czas sprzed Wcielenia, który bezpośrednio poprzedził przyjście na ziemię Syna Bożego. Chrystus wybrał sobie Maryję na swoją Matkę, Jego wybór zbiega się z wyborem Ojca, staje się wyrazem współdziałania Osób Boskich, Maryja zostaje wybrana przez Ojca i Syna. Jezus wybrał sobie Niepokalaną Maryję jako mieszkanie. On sprawił, że Maryja Dziewica stała się godnym dla Niego mieszkaniem. Z tym wybraniem Maryi łączy się ściśle Jej przywilej Niepokalanego Poczęcia. Jezus zachowuje Maryję od wszelkiej zmazy grzechu, nawet od tej pochodzącej od grzechu pierworodnego, a czyni to mocą swojego Odkupienia³². Ofiara Chrystusa wszystkim przyniesie odkupienie: Maryja jako pierwsza i już teraz zostaje objęta łaską odkupienia. Chrystus sam może tego dokonać i tak czyni. Jezus nadto obdarzył Maryję pełnią swojej łaski³³: w języku biblijnym oznacza to pełnię świętości. Liturgia widzi też związek pomiędzy narodzeniem Maryi i narodzeniem Jezusa: Maryja poprzedziła przyjście Jezusa jak jasna zorza czy pełna blasku jutrzienka³⁴.

Wcielenie to początek wyjątkowego związku Jezusa i Maryi: modlitwy mówiące o tej tajemnicy przypadają głównie na adwent. Ukazują najpierw Wcielenie widziane od strony Chrystusa. Odwiecz-

³⁰ Por. *NMP z Góry Karmel, Kolekta*, MR 118'; *NMP Gietrzwałdzkiej, Kolekta*, MR 174'; *NMP Królowej Polski, Kolekta*, MR 52'; *NMP Częstochowskiej, Kolekta*, MR 164'.

³¹ Por. *Msza wspólna o NMP 5, Kolekta 2*, MR 7".

³² Por. *Teksty wspólne o NMP, Prośby Jutrzni*, schemat I i II, LG III, 1422-1423.

³³ Por. *NMP Królowej Polski, Prośby Nieszporów I*, LG II, 1387; *Świętej Bożej Rodzicielki Maryi, Prośby Nieszporów I*, LG I, 423.

³⁴ Por. *Niepokalane Poczęcie NMP, Prośby Jutrzni*, LG I, 982; *Teksty wspólne o NMP, Prośby Jutrzni*, schemat I, LG III, 1422.

ne Słowo, przyjęło ciało w łonie Maryi Dziewicy i tak Słowo zamieszkało pomiędzy nami. Syn Boży, zrodzony od wieków przez Ojca, przyjął ciało z Maryi Dziewicy. W łonie Maryi Dziewicy połączył mistyczną więź ludzką i Boską naturę³⁵. W tajemnicy Wcielenia liturgia ukazuje również rolę Maryi, Jej odniesienie do Słowa. Maryja w momencie zwiastowania przyjmuje odwieczne Słowo, w sposób wolny wyraża zgodę na zostanie Matką Jezusa, świadomie odpowiada na Boże wezwanie, dobrowolnie chce pełnić wolę Ojca. Zgadzając się na przyjęcie Słowa, stała się Matką Jezusa³⁶. Przyjmując niepokalanym sercem Słowo, poczęła Je w dziewiczym łonie i otoczyła Je macierzyńską troską. Maryja z miłością nosi Słowo w swoim niepokalanym łonie. Nosząc w łonie Jezusa, Maryja oczekiwała Go z wielką miłością: oczekując narodzin Syna, włączyła się w wielkie oczekiwanie ludzkości na przyjście Zbawiciela³⁷.

Narodzenie Chrystusa pogłębia jeszcze Jego związek z Maryją, nadaje mu nowy odcień płynący z relacji Syna do Matki i Matki do Syna. Liturgia jeszcze raz podkreśla, że Chrystus *zechciał się narodzić z Maryi Dziewicy*: zwraca w ten sposób uwagę na wolną decyzję Chrystusa, Jego uniżenie dla zbawienia człowieka, wybranie Maryi. Jezus Chrystus, rodząc się z Dziewicy, nie naruszył panieństwa Matki, lecz je uświęcił³⁸. Liturgia nieustannie przypomina, że Chrystus narodził się z Maryi Dziewicy. Maryja, zachowując chwałę dziewictwa, wydała na świat Jezusa Chrystusa, Chrystus narodził się z Maryi Dziewicy, przez narodzenie z Maryi Dziewicy obdarzył ludzkość nową młodością³⁹. Prefacje wspólne o Matce Bożej w części wysławiającej Ojca zawierają zwykle słowa: abyśmy Ciebie wielbili, oddając cześć Najświętszej Maryi zawsze Dziewicy. Zanim więc przejdą do wysławiania Boga za udzielone Maryi Jej miejsce w dziejach zbawienia, opiekę i orędownictwo, wielbią Boga za Jej dziewictwo. W tym przywileju Maryi zawiera się tak wiele, w nim skupia się wszystko, co Bóg uczynił wobec Matki swego Syna. Syn od wieków istniejący w chwale z Ojcem, narodził się z Maryi Dziewicy jako prawdziwy człowiek. Przez to narodzenie stał się do nas podobny we wszystkim

³⁵ Por. 17 grudnia, *Kolekta*, MR 23; 23 grudnia, *Kolekta*, MR 29; Adwent, Poniedziałek I tygodnia, *Prośby Nieszporów*, LG I, 149; II niedziela Adwentu, *Prośby Nieszporów* I, 183; 7 stycznia albo poniedziałek po Objawieniu, *Prośby Nieszporów*, LG I, 515.

³⁶ Por. 20 grudnia, *Kolekta*, MR 26; *Prefacja o Zwiastowaniu Pańskim*, MR 61'; *Prefacja 4 o NMP*, MR 75'.

³⁷ Por. *Prefacja 3 o NMP*, MR 74'; *Prefacja o Zwiastowaniu Pańskim*, MR 61'; *Prefacja 2 Adwentowa*, MR 19'.

³⁸ Por. *Narodzenie NMP*, *Modlitwa nad darami*, MR 173'.

³⁹ Por. *Prefacja 1 o NMP*, MR 55; *Prefacja 2 zwykła*, MR 54'; *Prefacja 4 zwykła*, MR 56'.

oprócz grzechu, raczył stać się naszym Bratem. Maryja Dziewica poczęła i porodziła Chrystusa: On rodząc się z Maryi obdarzył Ją radością macierzyństwa⁴⁰. Narodzenie Chrystusa przyniosło Maryi radość płynącą z faktu zostania matką. Wybierając drogę dziewictwa, wyrzekła się radości macierzyństwa. Dzięki Chrystusowi mogła radować się chwałą dziewictwa i posiadaniem Syna.

Liturgia, podobnie jak Ewangelie, mało uwagi poświęca Maryi w czasie ukrytego życia i publicznej działalności Zbawiciela. Ukazuje tylko jeszcze Maryję przynoszącą do świątyni Przedwiecznego Syna, aby ofiarować Go Ojcu czterdziestego dnia po narodzeniu: według tekstu liturgicznego to Maryja wypełnia tę posługę⁴¹. Jedna prefacja zawiera słowa charakteryzujące postawę Maryi wobec Chrystusa: *przyjmując całym sercem Twoją zbawczą wolę, jako pokorna Służebnica poświęciła się dziełu swojego Syna*. Poświęcenie to może oznaczać troskę o Jezusa w Nazarecie, jak również związek z Jezusem podczas Jego publicznej działalności. Maryja oddała swoje życie Jezusowi i temu wszystkiemu, co On czynił. Jedno z wezwań prośb jutrzni zawiera słowa: *Jezu, Słowo odwieczne, Ty nauczyłeś swą Matkę wybierać to, co najlepsze*⁴². Jezus Chrystus swym wewnętrznym działaniem prowadził Maryję do coraz doskonalszego życia, wspierał Ją w nieustannym czynieniu dobra.

W misterium męki Chrystusa liturgia znów ukazuje Jezusa i Maryję razem, odwołuje się do sceny na Golgocie: *Nasz Zbawicielu, Twoja Matka stała obok krzyża*. Teksty odwołują się do Jezusowego testamentu, w którym dał Janowi Maryję za matkę, widzą w tym oddanie wszystkich ludzi w macierzyńską opiekę Maryi: *Ty, wisząc na krzyżu, dałeś Janowi Maryję za Matkę; Ty nam dałeś Maryję za Matkę; Twój Syn, umierając na krzyżu, dał nam za Matkę NMP, swoją Rodzicielkę*. Maryja, stojąc pod krzyżem, jest „współcierpiącą Matką”: uczestniczy w ten sposób w zbawczym cierpieniu Chrystusa⁴³. Kiedy zaś Chrystus zwraca się do Niej, to *przyjmując pod krzyżem testament Bożej miłości, wzięła za swoje dzieci wszystkich ludzi, którzy przez śmierć Chrystusa narodzili się do wiecznego życia*⁴⁴. Maryja znów odpowiada na

⁴⁰ Por. 2 stycznia, *Kolekta*, MR 45; 3 stycznia, *Kolekta*, MR 46; *Świętej Bożej Rodzicielki Maryi, Prośby Nieszporów I i II*, LG 423 i 434.

⁴¹ Por. *Ofiarowanie Pańskie, Prefacja*, MR 60´.

⁴² Por. *Prefacja 4 o NMP*, MR 75´; *Teksty wspólne o NMP, Prośby Jutrzni*, schemat II, LG III, 1423.

⁴³ Por. *Teksty wspólne o NMP, Prośby Jutrzni*, schemat I, LG III, 1422; *NMP Królowej Polski, Prośby Nieszporów I*, LG II, 1387; *Najświętszego Imienia Maryi, Kolekta*, MR 175´; *NMP Bolesnej, Kolekta* 179´.

⁴⁴ Por. *Prefacja 3 o NMP*, MR 74´.

wezwanie pochodzące od Boga i podejmuje nowe zadanie wobec ludzkości odkupionej przez Syna. Liturgia świąt powstałych pod wpływem specjalnej pobożności odwołuje się również do wydarzenia pod krzyżem i widzi w nim początek szczególnego kultu Maryi. Pan Jezus dał nam Maryję *jako Matkę gotową nieustannie pomagać*, On również dał nam Maryję *jako Królową naszej Ojczyzny*⁴⁵.

Wniebowzięcie Maryi należy również widzieć jako konsekwencję związku Maryi ze zmartwychwstałym Synem. Jezus chciał, by Jego Matka przebywała z Nim w niebie z duszą i ciałem. Jezus przyjął swą Matkę z ciałem i duszą do niebieskiej chwały; chciał, aby Maryja jako Królowa stała po Jego prawicy. On również ukoronował Maryję na Królową niebios⁴⁶.

6. Duch Święty i Maryja

Jest rzeczą uderzającą jak mało modlitw liturgicznych nawiązuje do relacji Duch Święty a Maryja. Modlitwy podejmujące ten temat rozwijają słowa wyznania wiary: I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem.

*Ona za sprawą Ducha Świętego poczęła Jednorodzonego Syna Twojego*⁴⁷. Wcielenie Słowa jest przypisywane działaniu Ducha Świętego, to główne dzieło Ducha Świętego w całej historii zbawienia: *Poczęcie bowiem i narodziny Jezusa Chrystusa są największym dziełem, jakiego dokonał Duch Święty w dziejach stworzenia oraz w dziejach odkupienia: szczytem łaski [...], źródłem wszelkiej innej łaski. Gdy Maryja wypowiada swoje „fiat”, poczyną się w Niej w sposób dziewiczy człowiek: Syn Człowieczy, który jest Synem Bożym. Wtedy też działanie Ducha Świętego obejmuje Maryję w sposób wyjątkowy: Duch Święty, który swą mocą przeniknął dziewicze ciało Maryi, stwarzając w Niej początek Bożego macierzyństwa, uczynił równocześnie Jej serce doskonale posłuszne wobec tego samoudzielenia się Boga, które przerasta wszelkie ludzkie pojęcie i możliwości*⁴⁸. Dzięki temu działaniu Ducha Świętego Maryja uwierzyła słowom Anioła i odtąd weszła w dzieje zbawienia świata poprzez posłuszeń-

⁴⁵ Por. NMP *Nieustającej Pomocy, Kolekta*, MR 97'; NMP *Królowej Polski, Prośby Nieszporów*, LG II, 1395.

⁴⁶ Por. *Niepokalane Poczęcie NMP, Prośby Jutrzni*, LG I, 982; *Teksty wspólne o NMP, Prośby Jutrzni*, schemat II, LG III, 1422; NMP *Królowej Polski, Prośby Nieszporów*, LG II, 1395.

⁴⁷ Por. *Prefacja 1 o NMP*, MR 55.

⁴⁸ Por. DeV 50-51.

stwo wiary. Wędrując w wierze, pozostawała zawsze w odniesieniu do Ducha, który w momencie Wcielenia dokonał w Niej wielkiej duchowej przemiany.

Modlitwy liturgiczne starają się w różny sposób wyrazić to pełne tajemniczy działanie Ducha Świętego w tajemnicy Wcielenia. Prefacja o Zwiastowaniu Pańskim powie krótko: [Maryja] *poprzez tajemnicze działanie Ducha Świętego poczęła Syna*. Modlitwa zatrzymuje się wobec tajemnicy, staje w zdumieniu, nie ośmiela się opisać przy pomocy ludzkich pojęć tego, co niewyrażalne. Zostawia miejsce na kontemplację największej w dziejach zbawienia tajemnicy. Inne teksty starają się opisać działanie Ducha Świętego: *Niech Duch Święty, który swoją mocą napelnił łono Najświętszej Dziewicy Maryi; Ty sprawiłeś, że za zgodą Twojej Służebnicy, mocą Ducha Świętego Twe Słowo zamieszkało między nami*⁴⁹. Przypomina to słowa Chrystusa wypowiedziane do uczniów w momencie odejścia do nieba: *Gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami* (Dz 1, 8). Dzięki tej mocy Ducha dokonała się tajemnica Wcielenia Syna Bożego.

Maryja przeniknięta światłem Ducha Świętego stała się świętą, świętą Bożą, przybytkiem Ducha Świętego⁵⁰. Modlitwy powyższe wyrażają nauczanie Ojców i pisarzy kościelnych o uświęcającym działaniu Ducha Świętego w Dziewicy Maryi. Działaniu Ducha Świętego przypisywali oni świętość Maryi od samego Jej początku. W interwencji Ducha Świętego widzieli działanie, które poświęciło i uczyniło płodnym dziewictwo Maryi, a Ją samą zmieniło w „świętynię”, „przybytek Pana”, „świętynię Ducha Świętego”. Duchowi Świętemu przypisywali wiarę, nadzieję i miłość, które ożywiały serce Maryi; siłę umacniającą Jej posłuszeństwo woli Bożej; męstwo, które podtrzymywało Ją cierpiącą pod krzyżem⁵¹.

Przy tak małej liczbie tekstów liturgicznych wprost kontemplujących związek pomiędzy Duchem Świętym i Maryją, trzeba ciągle pamiętać o podstawowej zasadzie teologicznej: każde działanie Boga *ad extra* jest wspólne wszystkim Trzem Osobom Boskim. W tym wszystkim, co czyni Ojciec lub Syn dla Maryi, jest zawsze obecny Duch Święty.

⁴⁹ Por. *Msza wspólna o NMP* 6, *Modlitwa nad darami*, MR 9"; *Zwiastowanie Pańskie, Prośby Nieszporów*, LG II, 1325.

⁵⁰ Por. 20 grudnia, *Kolekta*, MR 25; *Teksty wspólne o NMP, Prośby Jutrzni*, schemat II, LG III, 1423.

⁵¹ Por. MC 26.

7. Zakończenie

Zapoznanie się z modlitwami Mszału i Liturgii Godzin pozwala nam dać odpowiedź na pytanie, jak liturgia widzi relację „Trójca Święta i Maryja”. Głębsze spojrzenie na liturgię pozwala odkryć jej trynitarną strukturę widoczną we wszystkich czynnościach liturgicznych. Dzieje zbawienia objawiają Trójcę Świętą poprzez ukazywanie działania każdej z Osób Trójcy: znajduje to odbicie w liturgii, która celebruje wydarzenia zbawcze. W swej codziennej liturgii Kościół wspomina Maryję, Jej udział w historii zbawienia i przez to wskazuje na związek istniejący pomiędzy Trójcą Świętą i Matką Słowa. Liturgia mówi dużo o relacji poszczególnych Osób Trójcy Świętej do Maryi, ma to miejsce w święta maryjne. Modlitwy mówią najwięcej o relacji Ojca do Maryi, trochę mniej - Syna do Maryi, zaś najmniej o relacji Ducha Świętego do Maryi. Liturgia ukazuje związek Osób Boskich z Maryją w poszczególnych wydarzeniach zbawczych, w wyjątkowych momentach historii zbawienia. Refleksja nad nimi powinna prowadzić do nowego myślenia o relacji Trójcy Świętej do Maryi.

Ks. dr hab. Jan Miazek
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Warszawa)

ul. Marszałkowska 37 m. 7
PL - 00-639 Warszawa

La Trinità e Maria nella liturgia romana

(Riassunto)

La Chiesa, nella sua riflessione teologica, tratta spesso l'argomento della relazione tra la Trinità e Maria, delle relazioni delle singole Persone della Trinità verso Maria.

Nel nostro studio abbiamo cercato di rispondere alla questione di come la Chiesa vive nella liturgia la relazione della Trinità verso Maria. La liturgia ha una struttura trinitaria. Dio nella liturgia è un Dio unico in Trinità che agisce sempre per la salvezza dell'uomo. Ogni atto liturgico porta alla Trinità perché la salvezza dell'uomo trova inizio nel piano trinitario di salvezza, la stessa salvezza invece consiste nell'entrare all'interno della vita della Trinità. La menzione di Maria nella liturgia quotidiana della S. Messa e della Liturgia delle Ore fanno ricordare che Ella è unita con Dio Uno e Trino tramite la sua presenza nel mistero della salvezza.

La liturgia dedica molta attenzione alle relazioni delle singole Persone della Trinità verso Maria. La relazione del Padre verso Maria è quella che viene presentata

nelle preghiere il più spesso, più raramente quella del Figlio verso Maria e il più raramente quella dello Spirito Santo verso Maria, il che ha luogo durante le feste mariane che ricordano la partecipazione di Maria agli eventi salvifici più importanti. La liturgia delle feste mariane ci conduce dunque alla riflessione sulla relazione „Trinità e Maria” e quindi ci permette di vivere tale relazione nel modo più profondo.